

■ Агладысменты!

ВЫПРАБАВАНИЕ КАХАННЕМ І ПАКУТАМІ, або Спектаклі пра ўсіх нас

Як і чакалася, міжнародны тэатральны фестываль «Белая вежа», які праходзіў у Брэсце, падарыў глядачу некалькі знакавых спектакляў. І на адно з першых месцаў ў паставіла б работу Невялікага драматычнага тэатра з Санкт-Пецярбурга. Тэатр-студыя Льва Эрэнбурга ў нас выступіла трэці раз. І зноў іх спектакль стаў сенсацыйны.

ПАГЛЯДЗЕЛА старыя фестывальныя буклеты і сабе не паверыла: спектакль «На дне» ішоў на брэсцкай сцэне аж у 2006 годзе. Да гэтай пары помніцца яркая, таленавітая работа. А незвычайная, вяртучая, не бачаная дагэтуль гра акцёраў. Даводзіцца здзіўляцца, як цэлы тэатральны калектыў можа быць адной камандай у час спектакля! Ім вершы, заражае іх эмоцыямі і пражывае дзею на сцэне міжволі. Гэта ўражанні яшчэ з таго, 2006 года. А цяпер усё паўтарылася, толькі на больш высокім узроўні. Тэатр пасталеў. Ён быў створаны ў 1999 годзе на базе выпускнага акцёрска-рэжысёрскага курса Царскабюльскага філіяла Санкт-Пецярбургскага дзяржаўнага акадэмічнага тэатральнага мастацтва. Значыць, калектыў спойніўся 15 гадоў. За гэты час Леў Эрэнбург выхаваў з шматлікіх студэнтаў сапраўдных акцёраў, якія бліскава трываюць на сцэне.

Сёння ў рэпертуары Невялікага драматычнага тэатра сем

спектакляў. Спектакль «Ю», які паказалі ў Брэсце, — прэм'ера. Ён нечым, дарэчы, пераклікаецца з работай «На дне». Там былі людзі з беднай нацлежкі, а тут — з савецкай камуналкі. І нават там, на самым сапраўдным дне жыцця, нейкая недарэчная карціца ўвесь час гаварыла пра загаловаванага, дзе ўсіх будуць любіць проста так. А ў спектаклі «Ю» любіць па-сапраўднаму — і з такімі жарсцямі, што многім і не снілася. У анонсе фестывальнага паказу па п'есе Вольгі Мухіной Леў Эрэнбург сказаў: «Гэта п'еса пра каханне — пра тое, якім розным яно бывае, пра вяртанне і цытліваецца».

І не толькі. Насельнікі камунальнай кватэры ў шматпавярховым доме — не героі свайго часу. Пра іх не здымалі стужак савецкай кінастудыі, не пісалі ў творах сацыялістычнага рэалізму. Гэта зусім не шчаслівыя людзі, што па волі лёсу ці па збегу абставін жывуць у доме, на якім згубіліся літары старой шыльды. Ад іх засталася толькі «СКОМУ НАРО». Вось і яны сталі ў нейкім сансе аб'ектамі сваёй эпохі і ахвярамі ўласнага ўспрымання жыцця. І ў камуналцы многія ўмудраліся жыць прыстойна. Ды тут не той выпадак. Героі тэатральнай дзеі ўвесь час п'юць з гранёных шыльдак, а яшчэ ўскрываюць сабе вены, глытаюць жмянкі таблеткі, страляюцца, трыюцца газам. І усё з-за працэнтаў каханна.

Яно, каханне, тут як паталогія, які від псіхічнага расстройства. Героі адначасова выклі-

ваюць шкадаванне і агіду. Але наперак усе яны хочуць кахання і дабіваюцца яго, праўда, самымі неверагоднымі і спецыфічнымі спосабамі. Не губляюць надзею нават алкаголік Сцяпан Іванавіч, які разумее, што яго шлюб разваліцца, але спадзецца што «палавіна» ўсё ж зашые старыя штаны. І яго жонка Лізавета Сяргеўна, пра якую можна, відаць, сказаць словамі аднаго з герояў Караткевіча «...баба добрая, чаго ні папрасі — не адмовіць». А яе каханак аднаго Барсукоў сатыра раз прапанаваў бегчы куды вочы

глядзець. Вось толькі бегчы ім няма куды. Яго сын Мікалай, што пакутуе на ДЦП, напісаў на Краснай плошчы вялікімі літарамі «Аня». Ён любіць Аню, а тая паталагічна закахалася ў вялікія рукі суседа Андрэя, якія ў дзяцінстве заплятлі ёй косы. Паэт Андрэй, што пранікнёна чытае вершы Іосіфа Бродскага, здаецца, любіць адну гарэлку. Таму яго жонка Наталія шукае ў яхуцу з пажаддлівым, як сакавікі кат, суседам Севам. А суседзі чыкавы тым, што сам ходзіць і налева, і направа, а жонцы не хоча дараваць здраду. Жонка ж

Сева без памяці кахае правіццяля Дзіму... Карацей, «Санта Барбара» адпачывае. Нават самая старая насельніца гэтай дзіўнай кватэры, якая закахалася, да гэтай пары кахае лётчыка Віцю з далёкай свайго маладосці... Колькі ўсяго намяшчалася ў старой камуналцы! Людзі жывуць у сваім замкнёным свеце, ім не цікава, што адбываецца за сценамі іх жыцця. Яны пражываюць трагедыю няспраўджанага каханна на мяжы надрыўцаў. Гэтым нервовым рогатам альбо п'янымі слязьмі артысты амаль заражаюць глядача. Пад-

час дзеі ні аб чым не думаеш, проста жыеш ёю. Усведамленне прыходзіць потым. Які ж, аказваецца, слабы і безбаронны чалавек перад каханнем! А да каханна свядома ці падсвядома імкнуча ўсе: і высокі інтэлектуалы, і не абцяжараныя адукацыяй і культурай індывідуумы. Значыць, спектакль — пра нас, насельнікаў усіх кватэр і дамоў.

КАЛІ гаворыць пра сёлёныя фестывалы, то не гэта аб'ект яго знакавага падзею — спектакль Някрошчуша «Кніга Іова». Як справядліва зазначалі ў кулуарах фестываля, гэта ўжо гонар фестываля. А што датычыць пастаноўкі на адзін з біблейскіх сюжэтаў, варта аддаць належнае вялікай смеласці, нават дэзеркацыі рэжысёра. Пасля спектакля адна глядачка сказала: «Дня мяне гэта здаваў высокае мастацтва». Шчыра кажучы, падчас дзеі ў мяне таксама часам узніклі такія здаряджкі думкі. Асэнсаванне магчымасці і значнасці сапраўднага мастацтва прыйшло паступова і потым. Можна, таму яшчэ ўспрыманне крывага чалавек на трываласць. І першае выпрабаванне той вытрымаў. Калі загінула сям'я і пайшло прахам багачце, Іову вымавіў: «Бог даў, Бог узяў». Але князь цемры гэтага аказалася мала, ён падгаварыў Творцу насладзіцца Іовам не быў зменены зусім. Больш за тое, манатонны біблейскі аповед розных персанажаў прамаўлялі тройчы. Мінімум дэкарацыі і часам такая нечака-

вая сцэнаграфія. Чалавек з даглыстэрных часоў Іову выступаў перад намі ў сучасных джынсах. Вось толькі яго лянная кашуля крыва сімвалізавала адзежу «без часу». А каб паказаць сілу пакут ад фізічнай немачы, рэжысёр паваў на грудзі Іова гронку электрычных лямпачак...

Які ж, аказваецца, слабы і безбаронны чалавек перад каханнем! А да каханна свядома ці падсвядома імкнуча ўсе: і высокі інтэлектуалы, і не абцяжараныя адукацыяй і культурай індывідуумы. Значыць, спектакль — пра нас, насельнікаў усіх кватэр і дамоў.

А сярод старарабаваных тэксце Кніга Іова мае шчаслівы фінал: за вялікія пакуты чалавек атрымаў усе, чаго пазбавіў. У спектаклі рэжысёр ставіць шматкропе: пакутнік-герой на чарзе адкусае ябылік з боку Бога і з боку д'ябла. І да яго з усіх бакоў цігнуцца чалавечыя рукі. Што ж перамога ў барацьбе за душу чалавек, невядома... Лёс свой ніяк не абдыдзеш. І чалавек нараджаецца для пакут. Пра ўсё гэта сотню разоў гаспадаў падумаць, пакуль адным вокам чытаеш словы тэксту, другім сочыш за віртуознай іграй артыстаў тэатр-студыі «Мена Фортас» і спрабуеш разгадаць шматлікія алегорыі, якімі напоўнены спектакль. Усё ж вільнёўскія паказалі нам сапраўды высокае мастацтва, за якое трэба быць удзячным фестывалю «Белая вежа».

Святлана ЯСКЕВІЧ

Прадказальны трымф

Пасля таго, як у афішы фестываля з'явіўся тэатр «Мена Фортас», лёс гранпры можна было лічыць вырашаным. Так і адбылося: галоўную ўзнагароду фестываля атрымаў сусветна вядомы калектыў. Выканаўца галоўнай ролі Рэмііёс Вілкайтэс адзначаны дыпломам за лепшую мужчынскую ролю. Паводле рашэння журы фестываля, спектакль «Ю» Невялікага драматычнага тэатра з Санкт-Пецярбурга атрымаў прыз за лепшую рэжысуру. За лепшую жаночую ролю адзначана актрыса Ровенскага тэатра Ніна Мікалаева ў спектаклі «Апошні тэрмін».

Звязаныя адным БАМАм

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.) Даспадобы прыйшлася выява каменшчыцы. «Будаваць — значыць ствараць», — падумала я тады. У 15 гадоў я мала што разумела. Паказала на плакат і пайшла здаваць экзамены, — з самаіроніяў успамінае Таццяна Міхайлаўна. Пасляхова вытрымаўшы іспыты, студэнтка Таццяна пачала спасцігаць азы грамадзянскага і прамысловага будаўніцтва. Вучыцца было нядаўна. Праўда, з-за пастаянных трэніровак і спартыўнага спортыўнага вучога нярэдка адыходзіла на другі план. Таму, калі надыйшоў час размеркавання, прэзідэнт даў на месца ў Мінску, Маскве альбо Данецку выпускніцы не давалася. — Прапанаваў Чалыбінск, але я катэгарычна была супраць. І тут якрава сям'я прыйшла да мяне за хоплена пачала расказваць пра БАМ. «Паехаць, Танька! Што ты губляеш?» Падумала — і праўда,

ка. А яно звярнулася. «Мабыць, няяснае», — расчаравалася мы, выкінуўшы пяць літраў дэфіцыту. І толькі праз некалькі гадоў жыцця на БАМе зразумелі, што такі эффект дае спалучэнне малака з лімоннай кіслатой.

Адчування ўсеасянай значнасці будоўлі не было. Мы прыехалі сюды для таго, каб проста падзарабіць.

Будоўля стагоддзя сустрэла маладое папаўненне маркотнай дажліввай раніцы і адразу зацягнула ў вір штодзённых працы. Свай БАМАўскі шлях Таццяна Міхайлаўна пачала з работы малярна. Атынкаваць сцены дамоў, пакліць шпалеры — здаецца, дэталі, аднак менавіта з такіх элементарных дробиц узрасла маштабная інфраструктура БАМА. Хаця напачатку самым рабочым прыйшлося жыць у звы-

першы сур'ёзны заробак, набыла першыя туплі на абцасах і святуючы сукунку... Аказалася, што шкадаваць мне няма пра што. БАМ, зразумела, велімі добра забяспечвалі, каб людзі туды ехалі і маглі «змарнаваць» заробленыя грошы. Напекія, дарэчы.

Брыгада Таццяны Міхайлаўны ніколі не сядзела без працы. «Нават сама хадзіла да кіраўніцтва і прасіла для нас які-небудзь новы аб'ект», — прызнаецца субсідэніца. Так яна ў добрым сансе патрапіла «на аловак». А пасля на пасадку інжынера. — Лічу, што мне велімі пашчасціла ў жыцці, — працягвае Таццяна Міхайлаўна. — З простага людзі я выйшла ў інжынеры. Пачынаць давалася з нуля. У тэхнікуме я рабіла цардзжы, аднак ніколі не паглыблялася ў праектны падрабязнасці. Першы месяц калегі дапамагалі разабрацца ў справе. А пасля так зацікавілася, што не магла кінуць яе.

сцюды для таго, каб проста падзарабіць. За восем «БАМАўскіх» гадоў маладая сям'я Галабурды прыдбалі не толькі новыя прафесіі, але і двух дзяцей — сына і дачку. У пачатку 1980-х магчыме будаўніцтва БАМА пачало павольна, але ўпэўнена згацца. Колькіца працоўных месцаў скарачалася. Да таго ж сын Юра моцна захварэў. Тынцзёнскія ўрачы настойліва рэкамендавалі зрабіць яму аперацыю ў Брэсце, і Галабурды прынялі рашэнне вярнуцца дадому, на малую радзіму Аляксея Іванавіча.

Аляксей без прэцэдэнтаў аб'ект у падарунак атрымаў жыхары 94-га і 96-га мікрараёнаў Навабеліцы. Там адкрылася харчовая крама на 200 кв. м. Міні-маркет абцядае не толькі самаабслугованне, але і перавагу беларускіх тавараў, сучасныя спосабы разліку і сістэму зніжка. Вакол яго добраўпарадкавана

■ Наўздагон

З самай раніцы, пакуль большасць гараджан спала, без чырвоных стужак і апладысмантаў пасля сур'ёзнага рэканструкцыі вуліцы Барыкіна адкрыўся рух транспарту на яе нячотным баку.

Аўтамабілісты, якія не па чутках ведаюць пра заторы на магістралі, што аб'ядноўвае цэнтр з самым буйным Савецкім раёнам, казалі вялікі дзякуй гарадскім уладам. Пешаходы ж асабліва вучні школы №3 і іх бацькі, узрадаваліся завяршэнню будаўніцтва падземнага пераходу ля гэтай уста-
Яшчэ адзін важны сацыяльны аб'ект у падарунак атрымаў прыгожых жаночых фігур і экстрэмальных відовішчак. Перамога ў спортыўным пражыжым жаночым аб'екце ўспрыманне педагога дашкольнага за што і атрымава залаты туплік і планшэт. Для мужчын быў таксама занятак па душы: яны крпілі здаравенную пакрышку.

З агеньчыкам і настальгіяй... правялі гамяльчане Дзень горада

тэрыторыя са мноштвам дарожак і эручнай паркоўкай. Незвычайны роспіс з'явіўся на сценах офіса рэгіянальнага падраздзялення гандлёва-прамысловай палаты на вуліцы Ірынскай і самым іроніяў Гомеля. Ім мастакі нагадаваюць пра часы прыкладна стагадовай даўніны. Малаўнічае шэсце па цэнтральнай гомельскай плошчы паказала рэспектыву тых гадоў, па якіх настальгіюе сучаснае грамадства. Там жа адбылося выступленне Аляксандра Саладухі і Стаса Міхайлава. Традыцыйны «Бег на абцасах» сабраў аўдыторыю прыхільнікаў прыгожых жаночых фігур і экстрэмальных відовішчак. Перамога ў спортыўным пражыжым жаночым аб'екце ўспрымання педагога дашкольнага за што і атрымава залаты туплік і планшэт. Для мужчын быў таксама занятак па душы: яны крпілі здаравенную пакрышку.

Журналісты гарадской газеты «Советский район» стварылі вялізны дваццаціметровы банер з двомі тысячамі фотаздымкаў гомяльчан, якія трапілі ў аб'ектывы фотакараў. Візуалізаваны збіральны вобраз жыхароў горада выклікаў вялікую увагу і жаданне знайсці сябе. «Я знайшоў!» — радаваліся некаторыя і адразу ж атрымлівалі за гэта прыз. А як толькі цэбра накрыла горад, над Білецкім спускам пачалося шоу тых, хто любіць «гарачняк». П'яты міжнародны фестываль тэатраў агню прайшоў з удзелам 80 артыстаў з Чарнігава, Мінска, Магілёва, Віцебска і, вядома, Гомеля. Святкаванне 872-га дня нараджэння Гомеля закончылася традыцыйным святковым салютам. Яго аднолькава прыгожым змагі пабачыць жыхары ўсіх раёнаў горада.

Ірына АСТАШКЕВІЧ

Такія маляры.

такі варыянт выглядае нашмат прывабней, чым «уральскі». Тым больш у Іркучку жылі мае дзве сястры і брат. Таму сумавалі не прыйшлося б. Бацькі, вядома, не так натхнёна ўспрыялі рашэнне дачкі. Тата стрымана круціў галавой, паўтараючы: «Куды ты едзеш? Ты ж дзіўчына». Маму ж Таццяна пашкадавала, даслаўшы ў лісце кароткае: «Гэта не я зрабіла выбар. Мяне туды пасылаюць». — Помню, як садзілася ў цягнік і дзелавіта казала сабе: «Тры гады выкрасліць з жыцця!» Аднак, калі разабрацца, БАМАўскі час стаў найлепшым у маім жыцці.

Брыгада Аляксея Іванавіча ГАЛАБУРДЫ на перакруцці.

ДОБРАЙ РАНИЦЫ, БАМ!

Сем дзён і начэй у дарозе з вясёлай шумнай кампаніяй. Менавіта тут Таццяна Міхайлаўна ўпершыню пакаштвала гарбаты па расійскім рэцэпце — з лімоннай кіслотай. — Помню, камусьці з хлопцаў маці дала з сабой пайлітровы слоік згущанага малака. Толькі ўявіце, якім дзівам гэта было ў 1975 годзе! Папрасілі ў правадніка гарбаты, дабавілі туды мала-

чайных будаўнічых вагончыках, з двума імправізаванымі пакоямі і печкай-буржуйкай. Харчваліся ў сталочцы. Ваду прывозілі ў бочках. Хаця пітная вада там знаходзілася літаральна пад нагамі. Падкалігнаўшы зямлю — і ўтвараецца крыштальна чыстая лужыца, праўда, ад хвой знадта горкая. Усё ж паўсюль суцэльна тайга. — Канешне, спачатку жыць у такіх умовах было нязвыкла. Аднак у маладосці не велімі надаеш гэтаму увагу. Усё здавалася натуральным. А калі атрымала

Аляксей Іванавіч, не баючыся перанесці і рызык, разам з сябрамі адправіўся на будаўніцтва Зейскай гідраэлектрастанцыі. Хтосьці са знаёмых падказаў, што на БАМе заробкі нашмат вышэйшы. Так ён пераехаў у Тынду. З «айчынай» прафесіі хіміка Аляксея Іванавіч спачатку пера-кваліфікаваўся ў бетончыка, а пасля — у стаяра і цесляра. — Працавалі ўсе мы без пафасу, — дзеліцца Таццяна Міхайлаўна. — Адчування ўсеасянай значнасці будоўлі не было, хоць яно навязвалася. Мы прыехалі

За гады, што аддзілілі жыццё перанесці і рызык, разам з сябрамі адправіўся на будаўніцтва Зейскай гідраэлектрастанцыі. Хтосьці са знаёмых падказаў, што на БАМе заробкі нашмат вышэйшы. Так ён пераехаў у Тынду. З «айчынай» прафесіі хіміка Аляксея Іванавіч спачатку пера-кваліфікаваўся ў бетончыка, а пасля — у стаяра і цесляра.

Любоў КАСПЯРОВІЧ.

«ІДЗЕ БАГАЧ БАГАТЫ...»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

У мінулы суботу на радзіме пенсіяра, у Вязынцы, аматары фальклору, многія жыхары і гасці сталіцы зноў сабраліся ў купальскім яблыневым садзе, каб паглядзець і паўдзельнічаць у адным з прыгожых абрадаў земляробчага календара беларусаў. Падобнай багатай абраднасці ў гэты дзень няма ў суседніх народдзях.

«Багачом» называлі таксама сьвяенку або лубок з жытам і свечкаю (жыта намалочвалі з першага зажычнага снапа і зносілі па жменьцы з кожнага двара). З «багачом» абыходзілі ўсе двары ў вёсцы, а на заканчэнне заганялі на выгане стаяк і абносілі вакол яго «багач». Пасля свята яго ставілі ў хаце пэўнага гаспадары і пакідалі да наступнага жніва (за гэта ён частаваў удзельнікаў урачыстасця абходу). Народ верыў, што «багач» забяспечвае дому багачце і шчасце.

Асноўнай дзейяй на свяце ў Вязынцы было сьпянанне агульнага «багача». Таму арганізатары папрасілі ўсіх гасцей захапіць з сабой па жменьцы збожжа. На фэсце можна было пачуць дажынкавыя песні ад вядомых аматарскіх гуртоў «Сухадроўка», «Рутвіца», «Мярэжа», «Горынь», «Варган» і «Guda». А яшчэ — пагуляць разам з дзецьмі на «салямнянай» пляцоўцы, паслухаць інструментальную старажытную музыку і патанцаваць разам з клубам традыцыйнага танца «Сіпа». І, як прынята на Багач, пакаштаваць жытні хлеб з маладымі мёдам і стравы нацыянальнай кухні. Анатоль КЛЯШЧУК. Фота аўтара.